

Marxova koncepce společnosti jako systému vztahů a její význam pro rozvoj sociologických teorií středního dosahu*

KAREL RYCHTAŘÍK

V marxistické sociologii se dnes programově vracíme k některým základním teoretickým a metodologickým předpokladům myšlenkového systému marxismu-leninismu. Jde zejména o ty metodologické postuláty, které ve vztahu k jednotlivým společenským vědám plní úlohu základní obecné metodologické orientace, a tím umožňují vzájemnou integraci. Dialektický materialismus je takovou obecnou metodou, která adekvátně zobrazuje proces přírody, společnosti a myšlení. Otázky marxistické metodologie těsně souvisejí s otázkami světového názoru. *O formování vědeckého názoru nelze úspěšně usilovat, není-li všechno vědění získané v jednotlivých oborech sloučeno na základě jediné metody. Jen za tohoto předpokladu můžeme vycházet z teze, že marxismus-leninismus je jednotou dialektickomaterialistické filosofie a dílčích věd.*

Metodologie není pro nás žádnou abstraktní teoretickou konstrukcí. Vždy vychází ze světového názoru, a proto je důležitou oblastí ideologického boje. Je otázkou zákonitostí a hnacích sil historického procesu, vzájemného poměru třídních a racionálních momentů v historickém vývoji. Důraz na základní metodologickou orientaci je tu důležitý také proto, že teoretické a ideologické překonání deformací minulosti nechceme redukovat na pouhé opakování a vyvrácení buržoazních teoretických koncepcí. Základním požadavkem naší kritiky — jak bylo jasně řečeno na plenárním zasedání ÚV KSČ v říjnu 1972 — musí být zejména v nastávajícím období jednotu kritické a pozitivní, tvůrčí teoretické činnosti. Bez této jednoty nelze zajistit odpověď na otázky, které nastoluje společenská praxe.

Snad není zbytečné připomínat, že nejlepší zbraní proti buržoazní ideologii je neustálé rozvíjení a obohacování marxisticko-leninské teorie na základě zobečňo-

vání nových skutečností socialistického rozvoje. Nicméně, máme-li se v marxistické sociologii podílet na nových teoretických inovacích, musíme si všípit určité základní metodologické předpoklady, bez nichž nelze udělat ani jeden správný krok vpřed.

Proto chci ukázat na některé metodologické problémy dalšího rozvoje marxistické sociologie, jejichž význam je umocněn skutečností, že tato disciplína přináší poznatky různého stupně obecnosti.

Společenská potřeba, která se projevuje ve zcela konkrétní společenské objednávce, stále zvětšuje své požadavky na sféru společenského poznání, kterou zahrnuje pod pojem „sociologická teorie středního dosahu“. Jde zpravidla o velmi konkrétní požadavky na parciální analýzy vztahující se k různým enklávám našeho společenského života — k rodině, mládeži, armádě, k problematice volného času, k široké problematice sociologie průmyslu, zemědělství, veřejného mínění atd.

Zřejmě se postupně prosazuje potřeba rozvoje „mikrovýzkumů“ týkajících se určitých „detailů“, určitých úseků, oblastí či stránek společenské skutečnosti, na rozdíl od — terminologicky nepřesně řečeno — „makrovýzkumů“, které jsou spojeny s řešením obecných problémů, například problémů tradičních pro filosofii dějin apod. To zvýrazňuje závažnost otázek systémového přístupu, problematiky vzájemného vztahu celku a částí, systému a jeho elementů.

Zejména filosofové mohou v této souvislosti ukázat, že jsou známy nejméně tři koncepce teorií, řešící otázky vztahu celku a částí.

„Atomistický přístup“ je vědeckým poznáním, které absolutizuje rozdělení celku na části (elementy). Poznání vlastností jednotlivých elementů a analýza jejich vzájemného působení má postačit k objas-

* Referát přednesený 11. dubna 1973 na celostátním semináři komunistů-pracovníků v oblasti filosofie a sociologie v Solenicích.

nění jakýchkoliv společenských procesů. Atomistický přístup se zvláště výrazně projevovat v minulém století, a to jak v přírodních, tak i ve společenských vědách. Měl a má dnes různé varianty a formy. (Viz známá „robinzonáda“ v sociálních vědách, mechanicismus v přírodních vědách, různé psychologizující redukce atd.)

Svým způsobem opačný přístup bývá označován jako holistický. V tomto pojetí celek jako souhrn jednotlivých částí nabývá automaticky nových, vyšších vlastností, které jsou nezávislé na jeho částech. Celek se tedy vysvětluje nikoli jako výsledek působení částí, ale jako důsledek vnějšího vlivu, který bývá nejčastěji duchovní povahy. Holismus, byť vystupuje v různých formách, je ne náhodou spojen s idealismem.¹

Soudím, že oprávněně můžeme oba uvedené přístupy hodnotit jako metafyzické. Každý z nich absolutizuje jen jednu dialekticky spjatou, i protikladnou stránku materiálního rozvoje. V prvním případě je to část (element), v druhém případě celek (systém).²

Materialistická dialektika překonává tuto metafyzickou protikladnost. Pregnantní jsou v této souvislosti Leninovy úvahy v práci *Kdo jsou přátelé lidu a jak bojují proti sociálním demokratům*. Lenin v polemice se Struvem a Michajlovským ukazuje, že to byla Marxova geniální idea materialismu v sociologii, která umožnila vědecký přístup ke zkoumání společnosti. Nahradila subjektivismus a psychologismus v pojetí dějin (shluk různých nahodilostí, záměrů jednotlivců nebo mechanických příčin) pojmem ekonomická formace neboli systém výrobních vztahů.

Vytvoření materialistického pojetí dějin umožnilo systematizovat činy živých osobností. „... činy naprosto odlišné, a zdálo by se takové, že je nelze nijak uvést v soustavu, byly zahrnuty a redukovány na činy skupin osobností, odlišujících se od sebe úlohou, kterou hrály v soustavě výrobních poměrů, a podmínkami výroby, a tudíž i podmínkami jejich životního postavení, zájmy, které byly určovány tímto postavením — krátce na činy tříd, jejichž bojem byl určován vývoj společnosti.“³

Zopakujme si, jaké pojetí systému jako specifické celostnosti předpokládá dialektickomaterialistické pojetí společnosti. Dialektickomaterialistická koncepce předpokládá zejména tyto tři skutečnosti:

a) Odhalení specifických elementů, které systém tvoří a určují. Kvalitativní objasnění této specifiky proto musí být spojeno se zkoumáním struktury systému.

b) Poznání charakteru spojení a charakteru vzájemného působení mezi těmito elementy.

c) Poznání jejich funkcí, úlohy a místa, které mají v dynamice fungování a rozvíjení dané celostnosti.

Příkladem uplatnění takovéto koncepce v analýze společenského systému jsou práce klasiků marxismu-leninismu. Nedávno u nás vydaná publikace V. S. Semjonova *Kapitalismus a třídy* ukazuje, jak Marx při odhalování sociálních a nesociálních rozdílů ve společnosti řadí do určité posloupnosti a v analýze oceňuje prvky sociálního rozdělení, elementy sociálního systému. To Marxovi umožnilo ukázat důležité a méně důležité prvky systému, kapitalistické společnosti.

Mezi všemi prvky a všemi skupinami sociální diferenciace je vydělen prvek ústřední, prvek základní. Tím je třída. Vydělení třídy jako ústředního prvku systému sociálního rozdělení, jeho zkoumání jako třídního systému — to je „základní princip marxisticko-leninské teorie tříd a třídního boje“.⁴

Zakladatelé marxismu-leninismu vynikajícím způsobem použili, uplatnili systémový přístup. Tento přístup, jak říká citovaný Semjonov, odhaluje zkoumaný objekt jako jediný, celistvý systém. Umožňuje zjistit vnitřní mnohotvárné souvislosti a soustavu jeho „orgánů“, které tvoří ze zkoumaného objektu systém. Marx vede k analýze „čistých“ i „nečistých“, „systémových“ a „nesystémových“ prvků sociální struktury kapitalistické společnosti, k hluboké kvalitativní charakteristice, která překonává vnější kvantitativní popis a umožňuje analýzu sociální struktury kapitalistické společnosti.

V modelu sociální třídní struktury kapitalistické společnosti Marx odděluje sy-

¹ K těmto otázkám viz například Bogomolov, A. S.: *Idea razvitiija buržuaznoj filosofii*. Moskva, Izd. MGU 1962.

² K těmto otázkám viz například Ugrinovič, D. M.: *Marxism, strukturalism, funkcionalism*. Metodolo-

gičeskije voprosy obščestvennych nauk. Moskva 1971.

³ Lenin, V. I.: *Spisy* I. Praha, Svoboda 1953.

⁴ Semjonov, V. S.: *Kapitalismus a třídy*. Praha 1972, s. 76.

stémové prvky, které zrodil kapitalistický způsob výroby, od prvků, které z tohoto způsobu výroby organicky nutně vyplývají. (Například ukázal, že pozemkoví vlastníci jsou historicky přechodnou třídou.)

V těchto pohledech zkoumá Marx vnitřní složení buržoazie i vnitřní složení dělnické třídy. Ukazuje, na čem závisí různý stupeň rozvoje a diferenciace uvnitř buržoazie i uvnitř dělnické třídy.

Praktický význam, který měla analýza nejpodstatnějších rysů modelů sociální struktury kapitalistické společnosti, hlavních systémových prvků této struktury, jež jsou už v *Manifestu* označeny kontrapozicí „buržoazie a proletáři“, není třeba dokazovat.

Pochopit metodologické přístupy autora *Kapitálu* znamená pochopit, že analýza sociálního objektu není možná bez přesné znalosti jeho struktury a funkcí elementů, ze kterých se skládá. *Systém v Marxově analýze obsahuje struktury, je strukturovaný. Systém vzniká na základě struktur. Systém společenských vztahů zůstává ve dvacátém století složitě třídně strukturovaný.*

Marxova analýza nikdy nevylučuje výzkum určitých, uměle izolovaných stránek, částí, společenských subsystémů. Naopak. Klade však na vědeckého pracovníka několik požadavků:

1. Aby si byl vždy vědom relativního charakteru rozlišování, oddělování a vymezení jednotlivých enkláv, úseků, částí zkoumané skutečnosti.

2. Aby svědomitě a důsledně respektoval kvalitu vazby mezi různými stránkami společenské skutečnosti.

3. Aby si byl vědom, že vztah k celku se stává určující determinantou, že vztah ke společenskoekonomické formaci podmiňuje formu objektivitě zkoumání každé uměle izolované skutečnosti. Život, zákonitosti pohybu různých společenských enkláv můžeme pochopit jen tehdy, když pochopíme a poznáme, jakou úlohu, jaké funkce plní a přijímají v určitém celku. Dialektika sociálního pohybu celku je tu určující.

4. Aby vždy viděl, co je integrujícím základem celého společenského systému. Nelze vědecky pravdivě odpovědět na

žádnou otázku společenské problematiky, nebudeme-li vycházet z materiální podmíněnosti všech jevů společenského života, znát a respektovat skutečnost, že zdroje podmíněnosti všech jevů společenského života jsou ve výrobních vztazích.

G. Andrejevová ve své analýze vývoje metodologických základů soudobé buržoazní sociologie říká, že právě „z toho vyplývá i řešení otázky podstaty prvků sociální struktury: typu vzájemné vazby, vzájemných vztahů elementů sociálního systému, determinovaných především podmínkami materiální výroby...“. „Vše ostatní,“ říká Andrejevová, „...normy, hodnoty, motivy, které tyto vzájemné vztahy reglementují, jsou určitým ‚produktem‘ ekonomických vztahů, i když samy na ně působí.“⁵

V marxismu chápeme systém jako kvalitativně určený soubor vzájemných vazeb a elementů vytvářejících jeden celek. Na rozdíl od funkcionalistů, absolutizujících stabilitu systému, zkoumáme společenský systém jako dynamický celek, jako jednotu antagonистických nebo neantagonистických tříd, stran, sociálních skupin, zájmů atd.

K popisu určitého systému a jeho podsystemů používáme pojmů „struktura“ a „funkce“. Ty nám umožňují provést kvalitativní analýzu charakteristik (parametrů) systému.

V československé sociologii musíme v jednotě kritické a tvůrčí teoretické činnosti udělat vše pro to, aby byly překonány různé funkcionalistické alternativy pozitivismu, které se tak či onak projevují v teoretické produkci buržoazní sociologie tohoto století a které měly a mají v československé sociologii své zcela osobité projevy. Budiž popravdě konstatováno, že zejména sovětská sociologická fronta jde cestou zřetelně oddělující buržoazně filosofickou orientaci pozitivismu na straně jedné od snahy – cituji z již uváděné stati Galiny Andrejevové – „...využít principy strukturálně funkcionální analýzy v rámci jiného metodologického a teoretického pojetí dějin“.⁶

Souhlasím s G. Andrejevovou, že tímto úkolem by se dnes měli zabývat marxističtí sociologové, protože – metodologicky vzato – jde o poměrně široký princip

⁵ Andrejevová, G. M.: *Vývoj metodologických základů soudobé buržoazní sociologie*. Sociologický

časopis 9, 1973, č. 1, s. 23–36.

⁶ Tamtéž.

současného vědeckého poznání, který je výrazně modifikován ideologickými hledisky.

Dialektickomaterialistický systémový přístup poskytuje marxistické sociologii mnoho lákavých alternativ. Jestliže jsou základní elementy subsystému detailně zkoumány a charakter vazeb a vzájemného působení je kvalitativně určen, otvírá se nám cesta uplatňování matematických modelů, cesta kvalitativní analýzy kvantifikovaných údajů získaných empirickými výzkumy.

Přitom se však znovu a znovu musíme vracet k principiálním metodologickým otázkám. Musíme vidět, jaké jsou zvláštnosti sociálního systému, čím je určena jeho kvalita, musíme přísně posuzovat, do jaké míry tyto zvláštnosti dovolují přejímat charakteristiky kybernetických systémů, kde je „hranice“, kterou si musí marxistický sociolog uvědomit a za níž toto přejímání není možné. Proto nelze než opakovat: *kvalita elementů sociálního systému a jejich funkcí v určitém systému, kvalita jejich vzájemného působení má pro marxistického sociologa prvořadý význam.*

Systémový přístup nemůže být v abstraktním pohledu oproštěn od obsahu. Žádný společenský systém ani žádný podsystem společnosti nelze oddělit od stavu a dynamiky materiálně technické základny společnosti, od cílových funkcí systému.

Dialektickomaterialistický systémový přístup vychází ze zkušenosti, že základní dimenze systému je určena úrovní výrobních sil a společenských vztahů, vlastnictvím a nevlastnictvím prostředků a z toho odvozeným místem, jež lidé zaujímají ve výrobním procesu, a způsobem rozdělování spotřebních statků.

Změna této dimenze mění i prostor, hranice sociální interakce mezi makroskupinami, mění způsoby institucionálního uspořádání a regulace, vytváří nové systémy hodnot atd. Jinak řečeno, zasahuje jako určující determinanta do vztahů mezi jednotlivými elementy systému (do strukturálních aspektů), do vztahů mezi jednotlivými elementy a systémem jako celkem (do funkcionálních aspektů), a konečně i do samotného postavení individua (do personalistických aspektů).

V rozvoji oborových sociologických disciplín, v analýze specifík určitých společenských subsystémů nelze samozřejmě ani přehlédnout problematiku jejich vnitřní diferenciaci.

Sociální subsystém je ve svém fungování a vývoji spojen s rozdílnými pracovními činnostmi, s relativně rozdílnými životními podmínkami, s rozdílným chováním a jednáním lidí zde působících. Analyzovat „empirickou stránku“ sociálního subsystému znamená sledovat jeho vnitřní diferenciaci, která — chápeme-li ji jako protiklad integrace — vede k poznání sociální struktury. A tak jako každý sociální systém prezentuje svou sociální strukturu, tak i určitá část této společnosti, určitý společenský subsystém objektivně prezentuje určitou relativně samostatnou společenskou substrukturu.

Mezi strukturou a substrukturou je vztah dialektické integrace celku a částí.

Každá substruktura je relativně svébytná, relativně samostatná, „nezávislá“ struktura. Relativní nezávislost vzhledem k celku se projevuje především v tom, že substruktura v řadě „parciálních“ otázek sociálního života individua a skupiny uplatňuje svůj vliv i mimo vztah k celku. Dobře víme, že některé otázky „parciální problematiky“ mají pro život člověka takový význam, že je vlastně můžeme označit za parciální, dílčí jen z hlediska celospolečenské problematiky.

Sociální život struktury je tedy nutno respektovat ve vztahu k celku, ale nejen ve vztahu k celku. Je to přirozené. Nejen celek přesahuje části, ale v životě individua i části mohou přesahovat celek.

Substruktura má svůj relativně samostatný společenský pohyb, ale především je částí celé společnosti. Přijímá a realizuje ideje a hodnoty této společnosti a vždycky koneckonců na ní závisí. Tady se dostáváme ke komplexu otázek, jejichž rozsah není možno vtěsnat do jednoho diskusního vystoupení nebo článku. Soudiv, že přístup k jejich analýze, základní orientace v jejich řešení se tu stává záležitostí meritorní.

Rozvoj oborových sociologických disciplín (sociologických teorií středního dosahu) je dnes výrazným faktem teoretické práce v marxistické sociologii. Zobecnění, která přinášejí poznatky, často až s utilitární nedočkavostí vyžadované různými

stupni společenského řízení, zpravidla velmi rychle zasahují do našeho společenského života.

To všechno umocňuje potřebu proboujet jednoznačnou teoreticko-metodologickou orientaci těchto disciplín.

V marxistické charakteristice oborových (odvětvových) sociologických disciplín vystupuje z metodologických hledisek do popředí několik skutečností:

1. Oborová sociologická disciplína zkoumá určitou relativně uzavřenou část sociální reality. Zkoumaný objekt by neměl být analyzován „vůbec“, ale jako „součást“, jako „člen“ určitého sociálního celku. Existuje totiž nejen podstatná závislost části na celku, ale i větší či menší působení části na celek.

2. V procesu poznání mění oborová sociologická disciplína úroveň konkrétnosti a detailnosti, ve kterém je ta která problematika analyzována. Oborová disciplína se proto bez konkrétní výzkumné základny neobejde. Sepětí teorie s praxí je tu velmi úzké, zpravidla bezprostřední a trvalé, nejčastěji v rovině sociotechnických požadavků.

3. Vlastní teoretický systém oborové disciplíny není vyčerpán aplikací nebo aplikovatelností výsledků konkrétních sociologických šetření. Tento systém je určitým stupněm poznání a v některých svých částech má i širší, obecnější společenskou platnost. Oborové sociologie jsou charakteristické svou ambivalentní pozicí: „...z jedné strany si nemohou činit nároky na formulace nejvyššího stupně zobecnění a musí se dovolávat konkrétních věd, z druhé strany zase spojením s obecnou sociologickou teorií mohou speciální teorie vnést do zkoumání průmyslu, vesnice, rodiny, kultury, náboženství, politických stran nebo armády velmi obecná teoretická východiska“.⁷

4. Mezi oborovými sociologickými disciplínami a disciplínami přírodně technického charakteru se vytváří zpravidla úzká návaznost. To je dáno tím, že každá disciplína se ze svých hledisek zabývá určitou omezenou oblastí zkoumané reality.

Diferenciaci sociologie na řadu oborových disciplín spojujeme s možnostmi prohloubení společenského poznání, s potřebami rozvoje společenské teorie a

praxe. Tento bezesporu progresivní proces však někdy dosahuje takových rozměrů, že se musíme zamýšlet nad jeho účelností: proces diferenciací není totéž co proces štěpení, drobení nebo — jak se někdy s oblibou říká — atomizace.

Nebezpečí tohoto stavu věci spočívá především v tendencích, které nerespektují zařazení zkoumaného jevu do širších, kauzálních souvislostí a snaží se posuzovat svůj předmět „sám o sobě“, bez ohledu na jeho skutečný kontext.

Růstu a rozvoji oborových sociologických disciplín musí odpovídat i úměrný růst a rozvoj sjednocující teoretické, metodologické báze principů materialistického pojetí dějin. Ztráta zájmu o souvislosti celospolečenské problematiky je cestou, která ani v sociologii nevede jinam než na pěšinky úzkého provincionalismu.

*Pěstovat oborovou sociologickou disciplínu neznamená rezignovat na obecné teoretické postuláty marxismu-leninismu. Naopak, diferenciací sociologického poznání musí být spojována se zvýrazněním globální teoretické koncepce.*⁸

To jsou zkušenosti, které musí být respektovány, jestliže chceme pěstovat a rozvíjet teorie středního dosahu jako oborové, empiricko-teoretické disciplíny a jestliže vědomě usilujeme o to, aby řešení problémů „středního dosahu“ umožnilo jít cestou strážlivého řešení problémů „velkého dosahu“.

Jsmes přesvědčeni, že socialistická společnost, která cílevědomě usiluje o rozvoj všech stránek a oblastí společenského života, se neobejde bez teorií středního dosahu. Znalost specifických stránek a oblastí společenského života vyžaduje nejen sociální výzkumy, ale i rozvoj oborových sociologických disciplín.

Резюме

Рыхтаряжик К.: Марксовская концепция общества как системы отношений и ее значение для развития социологических теорий среднего уровня

«Атомистический подход», подобно тому как и «голистический подход», можно считать метафизическим. Каждый из них абсолютизирует только одну, диалектически связанную и противоречивую сторону материального развития. В первом случае это часть (элемент), во втором случае — целое (система).

⁷ Wiatr, J. J.: *Socjologia Wojska*. Warszawa 1964.

⁸ K těmto otázkám viz Rychtařík, K.: *Sociální svět armády*. Praha 1971, s. 16-17.

Материалистическая диалектика преодолевает это метафизическое противоречие. Она предполагает:

— обнаружение специфических элементов, которые составляют и определяют систему

— познание характера связи и характера взаимного взаимодействия между этими элементами

— познание их функций, их задачи и места, которыми они обладают в динамике функционирования и развития данной совокупности.

Под системой мы подразумеваем в марксизме качественно детерминированную сумму взаимных связей и элементов, составляющих одно целое. В отличие от функционалистов, абсолютизирующих стабильность системы, мы изучаем общественную систему как динамическое целое, как единство противоречивых антагонистических или неантагонистических классов, партий, социальных групп, интересов и т. д.

В абстрактном плане системный подход не может быть извлечен от содержания. Никакую общественную систему и никакую подсистему общества нельзя отделить от системы и динамики материально-технической базы общества, от целевых функций системы.

Каждая социальная система показывает свою социальную структуру. Определенная часть общества, определенная общественная подсистема объективно представляет определенную, относительно самостоятельную общественную подструктуру. Между структурой и подструктурой существует отношение диалектической интеграции целого и части.

Дифференциацию социологии на ряд отраслевых дисциплин мы связываем с возможностями углубления общественного познания, с потребностями развития общественной теории и практики.

Росту и развитию отраслевых социологических дисциплин должны соответствовать и пропорциональный рост и развитие объединяющей теоретической, методологической базы принципов материалистического понимания истории.

Развивать отраслевую социологическую дисциплину не значит отказаться от общих теоретических постулатов марксизма-ленинизма. Дифференциацию социологического познания необходимо связывать с подчеркиванием глобальной теоретической концепции.

Summary

Rychtařík K.: Marx's Conception of Society as a System of Relationships and its Relevance for the Development of Sociological Middle-range Theories

The "atomistic approach", similarly as the "holistic approach", can be assessed as metaphysical. Each of these approaches absolutizes only one single dialectically connected and contradictory aspect of materialistic development. In the first case it is a part (element), in the second a whole (system).

The materialistic dialectics overcomes this metaphysical contradictoriness, presuming

— the discovery of specific elements forming and determining the system,

— the knowledge of the character of the connection and interaction among these elements,

— the knowledge of their functions, roles and place in the dynamics of the functioning and development of the given entirety.

In Marxism, the system is conceived as a qualitatively determined complex of interrelations and elements expressing a single whole. In contrast to the functionalists absolutizing the stability of the system, the social system is studied as a dynamic whole, as a unity of contradictory, antagonistic or non-antagonistic classes, parties, social groups, interests, etc.

From the abstract angle, the system approach cannot be detached from the content. No social system and no subsystem of the society can be separated from the state and dynamics of the material-technical base of the society, from the goal functions of the system.

Each social system presents its social structure. Between structure and substructure social subsystem objectively presents a certain relatively independent social substructure. Between structure and substructure there is a relation of dialectical integration of the whole and the part.

The differentiation of sociology to a number of branch disciplines is connected with the possibilities of deepening social knowledge, with the developmental needs of social theory and practice.

The growth and development of sociological branch disciplines must be in proportion to the growth and development of the unifying theoretical, methodological basis of the principles of the materialist conception of history. The development of a sociological branch discipline does not imply the resignation of general theoretical postulates of Marxism-Leninism. The differentiation of sociological knowledge must go hand in hand with an increased emphasis laid upon the global theoretical conception.